

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 123/02-96

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányi a Lubomíra Dobríka vo veci sťažnosti PhDr. V. K., bytom Š., zastúpeného advokátom Mgr. P. B., Advokátska kancelária, Š., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cb 147/93 a neskôr pod sp. zn. 9 Cb 221/98, ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. Z 2-28 Cb 1257/93 na verejnom zasadnutí 6. júna 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cb 147/93 a neskôr pod sp. zn. 9 Cb 221/98 p o r u š i l základné právo PhDr. V. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. PhDr. V. K. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Galanta p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-28 Cb 1257/93 p o r u š i l základné právo PhDr. V. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd .

4. PhDr. V. K. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. PhDr. V. K. p r i z n á v a náhradu trov konania v sume 27 886 Sk (slovom dvadsaťsedemtisícosemstoosemdesiatšesť slovenských korún), ktorú sú Okresný súd Galanta a Krajský súd v Bratislave p o v i n n é zaplatiť každý v podiele jednej polovice na účet jeho právneho zástupcu advokáta Mgr. P. B., Advokátska kancelária, Š., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažnosti PhDr. V. K. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 17. decembra 2002 č. k. III. ÚS 123/02-44 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť PhDr. V. K., bytom Š., (ďalej len

„sťažovateľ“), v časti namietajúcej porušenie jeho práv na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na konanie v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených na Okresnom súde v Galante (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 Cb 147/93 a neskôr pod sp. zn. 9 Cb 221/98 (ďalej len „sp. zn. 9 Cb 221/98“) a na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. Z-2-28 Cb 1257/93.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že na okresnom súde bola proti nemu a jeho manželke podaná žaloba z 29. apríla 1993 o určenie platnosti ich vylúčenia z K. E. G. R. B. Konanie bolo na okresnom súde pôvodne vedené pod sp. zn. 9 Cb 147/93. Okresný súd uznesením č. k. 9 Cb 147/93-48 z 30. júla 1993 vyslovil svoju vecnú nepríslušnosť a spis postúpil krajskému súdu, ktorý však s postúpením nesúhlasil a vec predložil v rámci konania sp. zn. Z-2-28 Cb 1257/93 na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Ten uznesením č. k. Ndob 743/98 z 29. septembra 1998 (päť a pol roka po podaní žaloby) rozhodol, že na prejednanie veci je príslušný okresný súd.

Po vrátení spisového materiálu na okresný súd bolo konanie v uvedenej veci vedené pod sp. zn. 9 Cb 221/98. Sťažovateľ uviedol, že okresný súd vytýčil termín prvého pojednávania vo veci samej na 7. december 1999 (čo je takmer sedem a pol roka po podaní žaloby) až na základe sťažovateľovej osobnej (ústnej) intervencie počas nahliadnutia do spisu. Toto pojednávanie sa však neuskutočnilo, pretože okrem sťažovateľa (žalovaného v prvom rade v konaní pred okresným súdom), ktorý na základe splnomocnenia zastupoval aj žalovanú v druhom rade, sa na pojednávanie nedostavil žiaden zo žalobcov ani ich právna zástupkyňa.

Sťažovateľ uviedol, že okresný súd nemohol doručiť právnej zástupkyňi žalobcov predvolanie na pojednávanie, lebo v tom čase už mala zmenenú adresu (uvedenú skutočnosť zistil sťažovateľ podľa vlastného tvrdenia pri ďalšom nahliadnutí do súdneho spisu). Okresný súd nevyvinul podľa neho žiadne úsilie na zistenie správnej adresy právnej zástupkyne žalobcov. Okresný súd už vo veci nevytýčil ďalšie pojednávanie. Pôvodný

zákonný sudca vo veci odišiel začiatkom roku 2000 do dôchodku. Keď sa sťažovateľ v druhej polovici roka 2001 zaujímal o stav konania, nahliadnutím do spisu zistil, že ani po vyše jeden a pol roku nebola vec pridelená novému zákonnému sudcovi.

Podľa sťažovateľa v namietanom prípade nejde o právne alebo skutkovo zložitú vec. Neprimerane dlhý postup súdu neospravedlňuje ani pasívne správanie sa účastníka konania. V namietanom prípade sa sťažovateľ (podľa vlastného tvrdenia) začal i sám, bez doručenia žaloby súdom, aktívne zaujímať o vec hneď po tom, ako sa dozvedel, že bola proti nemu podaná žaloba, t. j. po doručení uznesenia okresného súdu č. k. 9 Cb 147/93-48 z 30. júla 1993. Skutočnosť, že súdy nadriadené okresnému súdu (krajský súd a najvyšší súd) rozhodovali o procesne jednoduchšej otázke vecnej príslušnosti viac ako päť rokov, je sama osebe dôkazom priet'ahov v konaní.

V podaní z 18. apríla 2002 sťažovateľ upresnil, že žaloba v predmetnej veci napadla na okresný súd 27. apríla 1993. Uznesenie okresného súdu, ktorým vyslovil svoju vecnú nepríslušnosť, nadobudlo právoplatnosť 23. augusta 1993. Krajskému súdu bol spis doručený 30. augusta 1993. Krajský súd začal vo veci konať 23. mája 1996 (takmer dva roky a deväť mesiacov od postúpenia veci). Na krajskom súde sa spis zdržal štyri roky a deväť mesiacov. Po rozhodnutí najvyššieho súdu bol spis prostredníctvom krajského súdu vrátený na okresný súd 14. decembra 1998. Okresný súd stanovil termín prvého pojednávania na obdobie takmer rok po prevzatí spisu z krajského súdu. Sudca, ktorý vo veci konal ako zákoný sudca, odišiel do dôchodku k 1. januáru 2002 a pridelenie veci novému zákonnému sudcovi trvalo viac ako desať mesiacov. Doba troch rokov a piatich mesiacov, po ktorú vo veci koná okresný súd (po vrátení spisu z krajského súdu), je podľa sťažovateľa vzhľadom na stav konania neúmeraná a neospravedlniteľná. Zo spisu podľa neho čoraz zreteľnejšie vyplýva, že *„žalobou navrhovatel'ia iba zneužívali právo, lebo vo veci nejde o skutočný spor“*.

Podaním z 27. septembra 2002 sťažovateľ upresnil petit sťažnosti. Žiadal, aby ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu jeho základného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru takto rozhodol:

„1, Okresný súd v Galante vo veci vedenej pod sp. zn. 9 Cb 147/93, Krajský súd v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. Z-2-28 Cb 1257/93, Najvyšší súd SR vo veci vedenej pod sp. zn. Ndob 743/93 a Okresný súd v Galante vo veci vedenej pod sp. zn. 9 Cb 221/98 porušil právo PhDr. V. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48, ods./2 Ústavy SR a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods./1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. (...)

5, Okresnému súdu v Galante sa prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 9 Cb 221/98 konal bez zbytočných prierahov (...).

6, PhDr. V. K. sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 200-tisíc korún, ktoré je Okresný súd v Galante povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

7. Okresnému súdu v Galante sa ukladá zaplatiť trovy konania pred ústavným súdom advokátovi Mgr. P. B., Š. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Pokiaľ ide o návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, jeho výška podľa sťažovateľa vyplýva z dĺžky konania a na ňu nadväzujúcej značnej právnej neistoty sťažovateľa a jeho manželky ako osoby blízkej, ktorá je vo veci ako účastníčka konania pred okresným súdom priamo zainteresovaná. Sťažovateľ k uvedenému následne dodal: *„(...) zbytočné prierahy v konaní okresného súdu a krajského súdu sa už nedajú napraviť ani odstrániť. Odstrániť a napraviť nemožno ani škody, ktoré napáchali osoby využívajúce túto „ochranu“ nekonajúcich štátnych orgánov. V priamej príčinnej súvislosti s nekonaním štátnych orgánov je preto i strata príležitostí a z toho vyplývajúca beznádejná insolventnosť sťažovateľa. Pocity neistoty, krivdy a úzkosti, ktoré musia za týchto okolností znášať osoby na strane sťažovateľa, (rodinní príslušníci) a ich dopad na reálny život sú vyjadrené už i konkrétnymi diagnózami v kartotéke označených osôb u obvodného lekára.“*

Právny zástupca sťažovateľa podaním z 27. januára 2003 doplnil sťažnosť, pokiaľ ide o sťažovateľom uplatnenú náhradu trov konania, tak, že v mene svojho klienta žiadal

„uložiť zaplatenie trov právneho zastúpenia (...) podľa § 13 ods. 8, § 16, § 18 s aplikáciou § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ktoré si vyžadovalo dva úkony (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie) po 3 900 Sk a dve paušálne náhrady po 100 Sk, spolu 8 000 Sk“. Trovy právneho zastúpenia žiadal uhradiť „na účet, vedený v Š.“.

Právny zástupca sťažovateľa ďalej uviedol: „V prípade, že Ústavný súd Slovenskej republiky prizná sťažovateľovi finančné zadostučinenie a prikáže tiež úhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, potom prosíme, aby ústavný súd v náleze zaviazal na vykonanie úhrad oboch porušovateľov práva, teda Okresný súd v Galante i Krajský súd v Bratislave v takom pomere, v akom sa preukáže porušovanie práva sťažovateľa porušovateľmi.“

Právny zástupca sťažovateľa v uvedenom podaní ústavnému súdu taktiež oznámil, že v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, pretože sa nazdáva, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Podaním z 2. júna 2003 doručeným ústavnému súdu 4. júna 2003 zmenil sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu petit sťažnosti tak, že žiadal, aby ústavný súd nerozhodoval o časti sťažnosti týkajúcej sa výroku prikazujúceho okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 9 Cb 221/98 konal bez zbytočných prietáhov, vzhľadom na to, že uznesením krajského súdu č. k. 9 Co 429/02-112 z 31. januára 2003 bolo právoplatne rozhodnuté o zastavení označeného konania.

Predseda okresného súdu sa k sťažnosti vyjadril v podaní sp. zn. Spr 1701/02 zo 17. mája 2002, v ktorom okrem iného uviedol, že 27. apríla 1993 bola na okresnom súde podaná žaloba Ing. P. H. (žalobcu v prvom rade), M. H. (žalobkyne v druhom rade), Ing. J. K. (žalobcu v treťom rade) a F. P. (žalobcu v štvrtom rade), zastúpených komerčnou právničkou JUDr. D. T., B., proti sťažovateľovi ako žalovanému v prvom rade a jeho

manželke Ing. B. K. ako žalovanej v druhom rade o určenie platnosti vylúčenia z konzorcia. Okresný súd vydal 30. júla 1993 uznesenie o svojej nepríslušnosti na konanie a po jeho právoplatnosti postúpil spis krajskému súdu. V registri okresného súdu bola vec sp. zn. 9 Cb 147/93 zaevidovaná ako právoplatne skončená. Po rozhodnutí najvyššieho súdu bol spisový materiál prostredníctvom krajského súdu vrátený okresnému súdu 7. decembra 1998. Spis bol zaradený do nového nápadu a pridelený v súlade s rozvrhom práce na rok 1998 sudcovi, ktorý vybavoval „Cb“ agendu pod spisovou značkou 9 Cb 221/98. Ten 12. októbra 1999 vo veci vytýčil termín pojednávania na 7. december 1999. Na pojednávanie predvolal žalobcov aj žalovaných s tým, že v zmysle úpravy sudcu sa žalovaným v prvom a v druhom rade mala doručiť aj žaloba. Ešte pred termínom pojednávania (10. novembra 1999) bolo okresnému súdu doručené podanie žalobcu v prvom rade, ktorým zobral žalobu späť. Žalobcovia ani ich právna zástupkyňa sa na pojednávanie nedostavili. Podľa zápisnice z pojednávania bol prítomný iba sťažovateľ, ktorý v tom čase nenamietal, že by mu žaloba nebola doručená. Pojednávanie bolo odročené okrem iného aj kvôli zisteniu sídla a pobytu právnej zástupkyne žalobcov. Vo veci konajúci sudca JUDr. J. H. ukončil svoje sudcovské povolanie odchodom do dôchodku 31. januára 2000. Veci, v ktorých konal ako zákonný sudca, boli rovnomerne pridelené dvom sudcom vybavujúcim príslušnú agendu. Nie je pravdivé tvrdenie sťažovateľa, že jeho vec bola pridelená novému sudcovi až po roku a pol. Okresný súd sa procesným úkonom už 21. novembra 2000 snažil zistiť stanovisko právnej zástupkyne žalobcov ohľadne späťvzatia žaloby žalobcom v prvom rade. Okresný súd zistil jej novú adresu v priebehu januára 2001 a vo februári 2001 jej doručil výzvu na písomné vyjadrenie v uvedenej veci. Právna zástupkyňa žalobcov na výzvu reagovala až po tom, ako ju okresný súd urgoval pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty 3 000 Sk, a písomné vyjadrenie doručila 11. mája 2001. Oznamila v ňom, že v júni 1993 ukončila zastupovanie žalobcov v uvedenej veci. Na základe uvedenej odpovede doručoval okresný súd podanie žalobcu v prvom rade o späťvzatí žaloby ostatným žalobcom priamo. Žalobkyňa v druhom rade a žalobca v treťom rade v septembri a decembri 2001 okresnému súdu oznámili, že na podanej žalobe netrávajú a súhlasia z jej späťvzatím. Žalobca v štvrtom rade oznámil, že nepozná obsah žaloby, nevie presne, o čo ide, preto sa nemôže k veci vyjadriť. Okresný súd sa mu preto pokúsil v januári 2002 doručiť žalobu, zásielka sa však vrátila vo februári 2002 ako

nedoručená. Sťažovateľ podal vo februári 2002 sťažnosť na priet'ahy v konaní a táto bola riešená do 16. apríla 2002 predsedom Krajského súdu v Trnave, kam bol zaslaný aj spisový materiál sp. zn. 9 Cb 221/98.

V prílohe podania Spr 118/03 z 30. januára 2003 predseda okresného súdu predložil ústavnému súdu chronologický prehľad úkonov v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cb 221/98. Oznamil taktiež, že netrvá na tom, aby ústavný súd prerokoval vec na verejnom ústnom pojednávaní, a súhlasí s upustením od neho v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Predsedička krajského súdu sa vyjadrila k sťažnosti podaním Spr 3098/03 z 18. marca 2003, v ktorom okrem iného uviedla: „(...) *Spis došiel na Krajský súd v Bratislave dňa 30. 8. 1993 a vec bola zapísaná pod sp. zn. 28 Cb 1257/93. Dňa 23. 5. 1996 (!) Krajský súd v Bratislave urobil dotaz na Obchodný register býv. Okresného súdu Bratislava – vidiek, či je konzorcium zapísané v obchodnom registri (č. l. 49). Odpoveď bola urgovaná dňa 30. 7. 1996 (č. l. 50) a dňa 27. 9. 1996 (č. l. 51) bola zaslaná žiadosť o zaslanie výpisu z Obchodného registra býv. Obvodného súdu Bratislava I, ktorý odpovedal dňa 4. 11. 1996 (č. l. 52). Dňa 22. 5. 1998 ! predkladá Krajský súd v Bratislave vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (už sp. zn. Z-2-28 Cb 1257/93 – po reorganizácii súdov) na rozhodnutie podľa § 104a ods. 3, O. s. p. (č. l. 55). Dňa 29. septembra 1998 Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. Ndob 743/98-56, prikazuje vec na rozhodnutie Okresnému súdu v Galante. Spis bol vrátený dňa 21. 10. 1998 Okresnému súdu v Galante. Z uvedeného je jasné, že bývalý Krajský súd v Bratislave vo veci prakticky vôbec nekonal a jeho nečinnosťou došlo k neodôvodnenému priet'ahu v konaní a prakticky od dôjdenia veci až po jej predloženie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, nakoľko, ak mal krajský súd za to, že jeho vecná príslušnosť na konanie vo veci nie je daná, mal spis predložiť Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ihneď po dôjdení veci a nie až po piatich rokoch. (...)*“

Predsedička krajského súdu sa aj napriek výslovnej výzve ústavného súdu nevyjadrila k otázke konania verejného ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. Ústavný

súd preto podľa § 30 ods. 1 a 3 zákona o ústavnom súde nariadil vo veci ústne pojednávanie, ktoré sa konalo 6. júna 2003.

Predsedička krajského súdu sa listom z 21. mája 2003 ospravedlnila za neúčast' na pojednávaní. Predseda okresného súdu sa ospravedlnil za neúčast' na pojednávaní listom zo 4. júna 2003.

Právny zástupca s'ťažovateľa na pojednávaní zopakoval podstatné skutočnosti uvedené už v predchádzajúcich písomných podaniach s'ťažovateľa a v jeho mene taktiež uviedol, že na s'ťažnosti trvá v celom rozsahu v zmysle uvedených predchádzajúcich písomných podaní. Zároveň upravil výšku požadovanej náhrady trov s'ťažovateľa v konaní pred ústavným súdom, ktorú vyčíslil na 28 284 Sk.

II.

Z obsahu s'ťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Dňa 27. apríla 1993 bola okresnému súdu doručená žaloba o určenie platnosti vylúčenia z K. E. G. R. B. bez nároku na finančné vypořádanie z 26. apríla 1994, v ktorej bol s'ťažovateľ označený ako žalovaný v prvom rade.

Okresný súd uznesením č. k. 9 Cb 147/93-48 z 3. júla 1993 vyslovil svoju vecnú nepríslušnosť na konanie v tejto veci a rozhodol o postúpení spisu krajskému súdu. Pokynom súdnej kancelárie z 26. augusta 1993 dal vo veci konajúci sudca zaslať spis krajskému súdu, ktorému bol predmetný spis doručený 30. augusta 1993.

Vo veci konajúca sudkyňa na krajskom súde dožiadaním na obchodný register z 26. mája 1996 zisťovala, či K. E. G. R. B. bolo ku dňu podania žaloby zapísané

v obchodnom registri, ako aj prípadné ďalšie zmeny týkajúce sa ho. Uvedená výzva bola doručená Okresnému súdu Bratislava – vidiek, obchodnému registru, 3. júna 1996.

Dňa 30. júla 1996 dala vo veci konajúca sudkyňa pokyn súdnej kancelárii urgovať odpoveď od Okresného súdu Bratislava – vidiek, obchodného registra. Urgencia mu bola doručená 6. augusta 1998.

Pokynom súdnej kancelárii dala vo veci konajúca sudkyňa vyžiadať výpis z obchodného registra týkajúci sa subjektu označeného ako „K. E. G. R. B.“, príp. zaslať uznesenie o výmaze tohto subjektu z obchodného registra. Uvedená výzva bola Obvodnému súdu Bratislava I, obchodnému registru, doručená 11. októbra 1996.

Obvodný súd Bratislava I, obchodný register, v prílohe svojho listu z 30. júna 1996 doručeného krajskému súdu 4. novembra 1996 zaslal výpis z obchodného registra týkajúci sa spoločnosti K., s. r. o., a zároveň oznámil, že ku dňu vyhotovenia výpisu je u neho v registri zapísaná len uvedená spoločnosť.

Listom zo 6. mája 1998 vo veci konajúca sudkyňa predložila v zmysle § 104a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) spis na rozhodnutie najvyššiemu súdu, ktorému bol doručený 22. mája 1998.

Najvyšší súd uznesením č. k. Ndob 743/98-56 z 29. septembra 1998 rozhodol, že na prejednanie predmetnej veci je príslušný okresný súd. Rozhodnutie bolo (spolu so spisom) krajskému súdu doručené 21. októbra 1998.

Vo veci konajúca sudkyňa dala 23. októbra 1998 pokyn súdnej kancelárii doručiť uznesenie najvyššieho súdu č. k. Ndob 742/98-56 z 29. septembra 1998 právnej zástupkyňi žalobcov, ako aj obom žalovaným. Krajský súd doručil uznesenie sťažovateľovi 3. novembra 1998, Ing. B. K. 5. novembra 1998 a právnej zástupkyňi žalobcov 13. novembra 1998.

Na základe právoplatného uznesenia najvyššieho súdu č. k. Ndob 742/98-56 z 29. septembra 1998 nechala vo veci konajúca sudkyňa zaslať spis okresnému súdu (pokynom zo 7. decembra 1998). Spis bol okresnému súdu doručený 14. decembra 1998.

Vo veci konajúci sudca pokynom súdnej kancelárii z 12. októbra 1999 vytýčil termín pojednávania na 7. december 1999 a nariadil predvolať účastníkov, ako aj doručiť žalobu žalovaným (zásielky okresného súdu podľa doručeníek prevzali: F. P. 19. októbra 1999, Ing. P. H. 18. októbra 1999, Ing. B. K. 18. októbra 1999, Ing. J. K. 25. októbra 1999, sťažovateľ 18. októbra 1999).

Listom z 9. novembra 1999 doručeným okresnému súdu 10. novembra 1999 zobral žalobca Ing. P. H. žalobu späť.

Pojednávanie konané 7. decembra 1999 okresný súd odročil za účelom zistenia adresy žalobkyne v druhom rade, ako aj adresy právnej zástupkyne žalobcov.

Opatrením z 13. novembra 2000 pridelil predseda okresného súdu vec vedenú pod sp. zn. 9 Cb 221/98 novému sudcovi JUDr. Ľ. Sz. (predsedovi okresného súdu).

Vo veci konajúci sudca dal pokynom súdnej kancelárii z 21. novembra 2000 doručiť späťvzatie návrhu Ing. P. H. právnej zástupkyne žalobcov v lehote 10 dní. Uvedený list sa okresnému súdu ako nedoručený (adresát neznámy) vrátil 4. decembra 2000.

Dňa 16. februára 2001 uložil vo veci konajúci sudca pokynom súdnej kancelárii zaslať dožiadanie ohľadne sídla a bydliska právnej zástupkyne žalobcov na Komoru komerčných právnikov.

Dňa 19. februára 2001 nechal vo veci konajúci sudca doručiť právnej zástupkyne žalobcov späťvzatie žaloby žalobcom v prvom rade a vyzval ju, aby sa vyjadrila, či ostatní žalobcovia zotrvávajú na podanej žalobe. Výzva bola právnej zástupkyne doručená 23. februára 2001.

Dňa 2. apríla 2001 dal vo veci konajúci sudca pokyn súdnej kancelárii urgovať vyjadrenie právnej zástupkyne v zmysle listu z 19. februára 2001. Výzva bola právnej zástupkyňi žalobcov doručená 7. mája 2001.

Odpoveď právnej zástupkyne z 9. mája 2001 bola okresnému súdu doručená 11. mája 2001. Z obsahu odpovede vyplynulo, že JUDr. D. T. vypovedala plnomocenstvo listom z 21. júna 1993. Výpoveď plnomocenstva zaslala súdu v prílohe svojho listu.

Vo veci konajúci sudca dal 30. augusta 2001 súdnej kancelárii pokyn doručiť žalobcom v druhom až štvrtom rade výzvu, či na podanej žalobe aj napriek späťvzatiu žaloby žalobcom v prvom rade zotrávajú (výzvu podľa doručeníek prevzali: F. P. 11. septembra 2001, M. H. 11. septembra 2001 a Ing. J. K. 18. septembra 2001).

Dňa 24. septembra 2001 bola okresnému súdu doručená odpoveď žalovanej v druhom rade (M. H.), ktorá uviedla, že na podanej žalobe netrvá a o jej podaní ani nevedela.

Vo veci konajúci sudca nechal pokynom z 23. novembra 2001 zaslať urgenciu výzvy (z 30. augusta 2001) žalobcovi v treťom rade (Ing. J. K.) pod hrozbou sankcie (uloženia poriadkovej pokuty 5 000 Sk). Nariadil taktiež opätovne doručiť výzvu žalobcovi v štvrtom rade (F. P.). Uvedené výzvy boli doručené Ing. J. K. 5. decembra 2001 a F. P. 5. decembra 2001.

Dňa 10. decembra 2001 bola okresnému súdu doručená odpoveď žalovaného v treťom rade (Ing. J. K.), v ktorej uviedol, že na podanej žalobe netrvá a súhlasí s jej späťvzatím.

Odpoveď od žalovaného v štvrtom rade (F. P.) bola okresnému súdu doručená 12. decembra 2001. Žalovaný v nej uviedol, že nepozná obsah žaloby, a preto sa k veci nemôže vyjadriť.

Vo veci konajúci sudca nechal 7. februára 2002 zaslať podanú žalobu žalobcovi v štvrtom rade spolu s výzvou na vyjadrenie, či trvá na podanom návrhu vzhľadom na skutočnosť, že ostatní žalobcovia vzali žalobu späť.

Dňa 22. mája 2002 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa k predmetnému sporu.

Pokynom súdnej kancelárie z 23. mája 2002 dal vo veci konajúci sudca opätovne zaslať žalobu žalobcovi v štvrtom rade a vyzval ho na vyjadrenie (v lehote 15 dní), či zotrváva na podanom návrhu, vzhľadom na to, že ostatní žalobcovia vzali žalobu späť. Výzva bola úspešne doručená F. P. 28. mája 2002.

Dňa 24. júna 2002 bola okresnému súdu doručená odpoveď žalobcu v štvrtom rade, v ktorej uviedol, že na podanej žalobe netrvá, a teda že ju berie späť, ako to urobili aj ostatní žalobcovia.

Pokynom súdnej kancelárie z 15. júla 2002 nechal vo veci konajúci sudca zaslať výzvu žalovaným v prvom a druhom rade, aby oznámili, či súhlasia so zastavením konania, vzhľadom na to, že žalobcovia vzali žalobu späť, a v prípade nesúhlasu nech uvedú dôvody. Výzva bola doručená sťažovateľovi 2. augusta 2002 a Ing. B. K. 3. augusta 2002.

Žalovaní odpovedali okresnému súdu listom zo 7. augusta 2002 doručeným mu 8. augusta 2002, v ktorom uviedli, že sa k veci nevedia vyjadriť, pretože im ešte nebola doručená žaloba.

Zákonný sudca pokynom z 26. augusta 2002 uložil súdnej kancelárie zaslať žalobu žalovaným a vyzvať ich, aby sa vyjadrili, či súhlasia so zastavením konania. V prípade nesúhlasu aby uviedli dôvody a aby zároveň vyčíslili prípadné trovy konania, ktoré im vznikli. Výzva bola doručená sťažovateľovi 16. septembra 2002 a Ing. B. K. 18. septembra 2002.

Žalovaní na výzvu okresného súdu odpovedali listom z 18. septembra 2002 (doručeným okresnému súdu 19. septembra 2002), v ktorom uviedli, že trvajú na svojom stanovisku uvedenom v liste okresnému súdu zo 7. augusta 2002.

Uznesením č. k. 9 Cb 221/98-101 zo 17. októbra 2002 okresný súd konanie zastavil a žalovaným v prvom a druhom rade nepriznal právo na náhradu trov konania. Obaja žalovaní podali 4. novembra 2002 proti vyššie uvedenému rozhodnutiu odvolanie.

Pokynom súdnej kancelárii dal vo veci konajúci sudca 26. novembra 2002 zaslať spis s predkladacou správou Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o odvolaní. Spis bol Krajskému súdu v Trnave doručený 2. decembra 2002.

Uznesením č. k. 9 Co 429/02-112 z 31. januára 2003 Krajský súd v Trnave ako odvolací súd napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo okresnému súdu doručené 21. februára 2003.

III.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...).“

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdneho orgánu, pričom k naplneniu tohto práva dochádza až právoplatným súdnym rozhodnutím (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97). Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želaného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na

splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu 1. podľa právnej a faktickej zložitosti veci, 2. podľa správania účastníka konania a 3. podľa spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

1. Predmetom konania sp. zn. 9 Cb 221/98 vedeného na okresnom súde bola žaloba podľa § 80 písm. c) OSP, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia platnosti vylúčenia s'ťažovateľa a jeho manželky z K. E. G. R. B. bez nároku na finančné vyporiadanie. Predmetnú vec nemožno považovať za právne zložitú. Dĺžka konania nemohla byť v danom prípade podmienená ani skutkovou zložitou veci, ktorá by teoreticky mohla prichádzať do úvahy, pretože okresný súd rozhodol o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby skôr, ako pristúpil k zabezpečovaniu dôkazných prostriedkov alebo dokazovaniu vo veci samej.

Krajský súd sa uvedenou vecou zaoberal iba z hľadiska posúdenia svojej vecnej príslušnosti. Riešenie tejto otázky, týkajúcej sa podmienok konania nemožno považovať za právne alebo fakticky zložitú.

2. Ústavný súd konštatuje, že ani správanie s'ťažovateľa (ako jedného zo žalovaných) v konaní pred okresným súdom ani v konaní pred krajským súdom neovplyvnilo jeho dĺžku tak, aby mu bolo možné pričítať podiel na stave, v akom sa vec v čase podania ústavnej s'ťažnosti nachádzala.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cb 221/98 a postup krajského súdu v konaní sp. zn. Z-2-28 Cb 1257/93, ústavný súd zistil v oboch

prípadoch obdobia, keď označené súdy vo veci nekonali bez toho, aby ich plynulému postupu bránila zákonná prekážka.

Okresný súd bol v konaní sp. zn. 9 Cb 221/98 nečinný v období od 14. decembra 1998, keď mu bol po rozhodnutí najvyššieho súdu o vecnej príslušnosti prostredníctvom krajského súdu vrátený spisový materiál na ďalšie konanie, do 12. októbra 1999, keď zákonný sudca vytýčil termín pojednávania a pokynom súdnej kancelárii nariadil predvolať účastníkov konania (u žalobcov ich právnu zástupkyňu) a doručiť žalobu žalovaným (t. j. takmer desať mesiacov), a v období od 7. decembra 1999, po odročení pojednávania, do 13. novembra 2000, keď zákonný sudca uložil súdnej kancelárii doručiť späťvzatie žaloby žalobcom v prvom rade právnej zástupkyňi žalobcov s výzvou, aby sa vyjadrila, či žalobcovia v druhom až štvrtom rade na žalobe trvajú (viac ako jedenásť mesiacov).

Krajský súd bol v konaní sp. zn. Z-2-28 Cb 1257/93 nečinný v období od 30. augusta 1993, keď mu bola okresným súdom predmetná vec postúpená z dôvodu vecnej príslušnosti, do 26. mája 1996, keď krajský súd dožiadaním zisťoval, či subjekt pod názvom K. E. G. R. B. bol ku dňu podania žaloby zapísaný v obchodnom registri (takmer dva roky a deväť mesiacov), a v období od 4. novembra 1996, keď bola krajskému súdu doručená odpoveď registrového súdu, do 6. mája 1998, keď krajský súd predložil vec na rozhodnutie o otázke príslušnosti najvyššiemu súdu vzhľadom na svoj nesúhlas s jej postúpením (viac ako jeden a pol roka).

Obdobia nečinnosti okresného súdu v konaní sp. zn. 9 Cb 221/98 spolu cca jeden rok a deväť mesiacov ani nečinnosť krajského súdu v konaní sp. zn. Z-2-28 Cb 1257/93 spolu cca štyri roky a tri mesiace nemožno rozumne odôvodniť okolnosťami prípadu (faktická alebo právna zložitosť veci) ani správaním niektorého z účastníkov konania. Uvedené obdobia nesvedčia o tom, že by okresný súd a krajský súd organizovali svoj procesný postup v uvedených konaniach v súlade s § 6 a § 100 OSP tak, aby bol čo najskôr odstránený stav právnej neistoty účastníkov konania ohľadne práv, ktorých sa žaloba týkala.

Ústavný súd posúdil preto uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu a krajského súdu ako zbytočné priesťahy v konaní, v dôsledku ktorých došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru tak postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cb 221/98, ako aj postupom krajského súdu v konaní sp. zn. Z-2-28 Cb 1257/93.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 200 000 Sk z dôvodu značnej právnej neistoty a s ňou spojených pocitov krivdy a úzkosti, ktoré doliehali na neho aj jeho rodinu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Súčasťou zadosťučinenia sťažovateľa je aj samotné deklarovanie porušenia jeho práv. Pretože porušenie základných práv sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred ich porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne

okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02).

Ústavný súd považoval v oboch posudzovaných prípadoch za primerané priznať sumu 15 000 Sk. Pri posúdení závažnosti nemajetkovej ujmy sťažovateľa, a tým aj výšky primeraného finančného zadosťučinenia prihliadal ústavný súd okrem dĺžky zbytočných prietáhov aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovaných prípadov, predovšetkým na predmet sporu a jeho závažnosť pre sťažovateľa, ako aj na skutočnosť, že sťažovateľ ako žalovaný nevyvíjal výraznejšiu iniciatívu, aby prispel k rýchlemu a efektívnemu priebehu konania pred všeobecnými súdmi. Neprimeranosť dĺžky konania označených súdov a zbytočné prietahy v konaní začal sťažovateľ namietat až v období, ktoré bezprostredne predchádzalo jeho sťažnosti podanej ústavnému súdu.

Sťažovateľ žiadal prostredníctvom právneho zástupcu priznať náhradu trov konania vo výške trov právneho zastúpenia podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie - 27. januára 2003, účasť na pojednávaní pred ústavným súdom 6. júna 2003) vo výške 3 x 4 270 Sk, trikrát hodnotu paušálnej náhrady výdavkov vo výške 128 Sk (spolu 384 Sk), náhradu nákladov na cestovné 4 410 Sk a náhradu za stratu času 10 680 Sk.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je odôvodnená aplikácia ustanovenia § 36 ods. 2 citovaného zákona, preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia podľa § 22 ods. 1, § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety, § 16 ods. 1 písm. a), c) a d), § 18 písm. a) a b), § 19 ods. 3 a 4, § 20 a § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. v spojení s § 7 zákona

č. 283/2002 Zb. o cestovných náhradách s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, v zásade nie je oceníteľný peniazmi. Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia, pokiaľ ide o náklady na cestovné a náhradu za stratu času, neodporuje platným právnym predpisom. Pokiaľ ide o vyčíslenie odmeny za tri úkony právnej služby a paušálnu náhradu výdavkov, ústavný súd vychádzal zo zistenia, že prvý úkon právnej služby bol realizovaný 25. októbra 2002. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. apríla 2002 do 31. decembra 2002 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 3 900 Sk (základom pre výpočet bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2001 vo výške 11 693 Sk) a hodnota režijného paušálu 100 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2003 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 270 Sk (základom pre výpočet je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk) a hodnota režijného paušálu 128 Sk. Ústavný súd preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia, pokiaľ ide o odmenu za právne zastupovanie vo výške 12 440 Sk (3 900 Sk + 2 x 4 270 Sk) a paušálnu náhradu výdavkov vo výške 356 Sk (100 Sk + 2 x 128 Sk).

Na základe uvedeného priznal ústavný súd náhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume 27 886 Sk, ktorú uložil uhradiť okresnému súdu a krajskému súdu (každému v podiele jednej polovice) na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júna 2003

